

ETELÄ-SAVON
PELASTUSLAITOS

YMPÄRISTÖVAHINKOJEN TORJUNTASUUNNITELMA 2022-2025

Sisällys

Johdanto	1
Suunnitelman päivitys, tarkastus ja hyväksyntä.....	2
Suunnitteluperusteet (lait, asetukset) ja palvelutasopäätös	3
Pelastuslaki	3
Sisäministeriön asetus pelastustoimen suunnitelmista (1368/2018)	7
Muu ympäristövahinkojen torjuntaan liittyvä lainsäädäntö.....	9
Palvelutasopäätös.....	11
Muutokset rahoituspohjassa ja toimintaympäristössä	12
Ympäristövahinkoriskit	13
Riskianalyysi.....	13
Pohjavedet.....	13
Valmiuden suunnittelu riskiperustein ja toiminnallisin perustein	14
Valmiuden ylläpito.....	15
Asemakohtaiset riskiluokat ja kalustotasot.....	15
Kalustotasot.....	17
Organisaation ulkopuolisten resurssien hyödyntäminen.....	17
Koulutus.....	19
Öljyntorjuntavalmiuden kustannukset.....	21
Torjuntavalmiuden ylläpito	21
Investoinnit.....	21
Ympäristövahinkojen torjunnan kehittämissuunnitelma.....	22
Liiteluettelo.....	23

Johdanto

Etelä-Savon pelastuslaitoksen ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelma sisältää pelastuslaitoksen öljyvahinkojen torjuntaan, sekä muiden ympäristövahinkojen torjuntaan liittyvän suunnittelun.

Ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelma sisältää myös pelastuslaitoksen öljyvahinkojen torjuntaan liittyvät investoinnit ja ylläpitokustannukset vuosille 2022-2025

Etelä-Savon pelastuslaitoksen ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelman kokonaisuus sisältää:

- **Yleisen osan**, jossa kuvataan säädösperusta, alueelliset ympäristövahinkoriskit, torjuntavalmiuteen liittyvät järjestelyt, öljyntorjuntavalmiuden kustannukset ja ympäristövahinkojen torjunnan kehittämissuunnitelma.
- **Kuntakortit**, joissa on kuvattu kuntakohtaiset jälkitorjunnan järjestelyt ja kunnan ympäristöviranomaisen yhteystiedot, sekä kunnan hallinnassa oleva YVT-kalusto.
- **Operatiiviset kohdesuunnitelmat**, joissa on suunniteltu toiminta riskikohteisiin vesistöissä ja teollisuudessa.
- **Ohjeet pelastustoiminnan johtajalle**
- **Jätteen jatkokäsittelyn ohjeet ja vastaanottavat laitokset**
- **Kalustoluettelot**, pelastuslaitoksen ympäristövahinkojen torjuntakaluston ja venekaluston.

Myöhemmin ympäristövahinkojen torjunta voidaan tässä asiakirjassa lyhentää muotoon YVT.

Fossiilisten polttoaineiden käytön voidaan arvioida vähenevän merkittävästi seuraavien 15 vuoden aikana. EU:n vuonna 2021 valmisteilla oleva ilmastopaketti tulee rajoittamaan merkittävästi fossiilisten polttoaineiden käyttöä ja muutos tulee todennäköisesti näkymään fossiilisten öljytuotteiden käyttö- ja kuljetusmäärissä lähitulevaisuudessa.

Toistaiseksi ei voida vielä arvioida sitä, mitkä energiamuodot tulevat fossiiliset polttoaineet korvaamaan maantiiliikenteessä, vesiliikenteessä ja teollisuudessa. Pelastuslaitos siirtyy suunnitelmakaudella aiemmasta öljyvahinkojen torjuntasuunnittelusta ympäristövahinkojen torjuntasuunnitteluun, jossa huomioidaan aiempaa laajemmin myös muut ympäristölle haitalliset öljytuotteet ja muut kemikaalit. Suunnitelmakaudella pyritään selvittämään sitä, miten pelastuslaitoksen ympäristövahinkojen torjuntavalmiutta tulee kehittää, jotta se vastaa tulevaisuuden ympäristöuhkiin.

Suunnitelman päivitys, tarkastus ja hyväksyntä

Ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelma laaditaan määräajaksi. Tämä suunnitelma päivitetään seuraavan kerran vuoden 2024 aikana, ellei esimerkiksi hyvinvointialueuudistus tai riskien merkittävä muutos edellytä tekemään päivitystä aiemmin.

Suunnitelman laatija	Suunnitelman lausunto, AVI	Suunnitelman hyväksyjä, pelastusjohtaja	Suunnitelma tiedoksi pelastuslautakunnalle
Ville Tuovinen, Palomestari, 22.7.2021		Seppo Lokka, Pelastusjohtaja	

Suunnitteluperusteet (lait, asetukset) ja palvelutasopäätös

Öljyvahinkojen torjunnan lakiperusta oli aiemmin oma lakikokonaisuutensa, joka sisälsi Öljyvahinkojen torjuntalain (1673/2009) ja VNA:n öljyvahinkojen torjunnasta (249/2014). Lait siirrettiin osaksi Pelastuslakia vuonna 2018. Samassa yhteydessä poistui suora velvoite öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman ylläpitämisestä ja velvoite öljyvahinkojen torjuntasuunnitelman sisällöstä.

Pelastuslaki

Pelastuslaki (29.4.2011/379) sisältää nyt keskeiset öljy- ja ympäristövahinkojen torjunnan perusteet.

2 a § Määritelmät

Öljyvahinkoja, öljyä ja jälkitorjuntaa koskevat määritelmät.

32 § Pelastustoiminnan sisältö

Öljyvahinkojen torjunta on pelastustoimintaa. Pelastustoimintaa öljy- ja aluskemikaalivahingoissa johtavan viranomaisen tulee kiireellisesti ryhtyä vahinkojen torjumiseksi tai rajoittamiseksi kaikkiin sellaisiin tarpeellisiin toimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset tai vahingot eivät ole ilmeisessä epäsuhteessa uhattuina oleviin taloudellisiin ja muihin arvoihin. Torjuntatoimenpiteet on suoritettava niin, ettei luonnon ja ympäristön saattamista samaan tilaan, jossa se oli ennen vahinkotapahtumaa, tarpeettomasti vaikeuteta.

35 § Johtaminen yhteistoimintatilanteessa

Öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoimintaa varten perustettavaan johtoryhmään tulee kutsua ympäristönsuojelun asiantuntija tai varata tällaiselle asiantuntijalle tilaisuus tulla kuulluksi.

36 a §

Jos öljyvahingon tai aluskemikaalivahingon torjumiseksi ja vahinkojen seurausten rajoittamiseksi on välttämätöntä, pelastustoimintaa johtavalla viranomaisella on oikeus:

- 1) ottaa tilapäisesti käyttöön vahinkojen torjuntaan sopivia laitteita ja tarvikkeita, tarpeellisia viestintä- ja kuljetusvälineitä, työkoneita ja -välineitä sekä lastaukseen, purkaukseen tai väliaikaiseen varastointiin tarvittavia tiloja ja paikkoja;
- 2) nousta maihin ja liikkua toisen alueella;
- 3) määrätä maa- ja vesirakennustoimenpiteistä toisen alueella;
- 4) rajoittaa vesiliikennettä; sekä

5) ryhtyä muihin öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon torjumiseksi tarpeellisiin toimiin.

Jos öljyvahinko tai aluskemikaalivahinko, sen vaara tai vahingon leviämisen mahdollisuus on niin suuri, että pelastustoimintaa johtavan viranomaisen käytössä oleva henkilöstö tai kalusto ei riitä vahingon tehokkaaseen torjumiseen tai ehkäisyyn, pelastustoimintaa johtavalla viranomaisella on oikeus määrätä sataman pitäjä, laitoksen haltija, öljyn varastoija tai muu, jolla on torjuntakalustoa tai niiden käyttöön perehtynyttä henkilöstöä, asettamaan nämä pelastustoimintaa johtavan viranomaisen käyttöön, jollei tästä aiheudu toiminnan harjoittajalle kohtuutonta haittaa.

36 b § Alusta ja sen lastia koskevat toimenpiteet

Jos Suomen aluevesillä tai talousvyöhykkeellä alus uppoaa, joutuu karille tai yhteentörmäyksen osapuoleksi, saa vuodon tai konevian taikka muutoin joutuu tilaan, johon liittyy ilmeinen öljyn tai muun haitallisen aineen vuodon vaara, Rajavartiolaitos voi määrätä ryhdyttäväksi sellaisiin alukseen ja sen lastiin kohdistuviin pelastus- tai muihin toimenpiteisiin, jotka se katsoo välttämättömiksi vesien pilaantumisen ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi. Ennen toimenpiteisiin ryhtymistä Rajavartiolaitoksen on neuvoteltava tilanteesta Liikenne- ja viestintäviraston kanssa sekä kuultava asianomaista ympäristöviranomaista, ellei tilanteen kiireellisyys muuta edellytä. Lisäksi Rajavartiolaitoksen on neuvoteltava aluksen omistajan, toimeksiannon saaneen pelastusyhtiön ja vakuutusenantajien edustajien kanssa, jos se voi tapahtua aiheuttamatta tarpeetonta viivytystä.

Mitä 1 momentissa säädetään Rajavartiolaitoksen oikeuksista ja velvollisuuksista, **sovelletaan myös pelastustoiminnan johtajaan**, jos 1 momentissa tarkoitettu alusta koskeva tapahtuma sattuu Suomen sisävesialueella.

Sen aluksen päällikkö, josta vesien pilaantuminen tai sen vaara on aiheutunut, on velvollinen antamaan viranomaisille vahingollisten seurausten estämiseksi kaikkea apua, jota olosuhteet huomioon ottaen voidaan vaatia.

36 c § Torjuntakemikaalien käyttö

Sisäministeriö voi poikkeustapauksessa päättää merenkulun ympäristönsuojelulain 2 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen öljypitoisten aineiden tai mainitun lain 4 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen haitallisten nestemäisten aineiden (*torjuntakemikaali*) käytöstä alusöljy- ja aluskemikaalivahingon torjunnassa.

Sisäministeriön on ennen päätöksen tekemistä kuultava Suomen ympäristökeskusta ja varmistuttava, että torjuntakemikaali on kyseisen vahingon torjunnassa huomattavasti muita torjuntamenetelmiä parempi eikä torjuntakemikaalin käytöstä aiheudu ilmeistä vesien pilaantumisen vaaraa eikä muuta haittaa ihmisen terveydelle tai ympäristölle.

40 § Jälkiraivaus ja -vartiointi sekä jälkitorjunta

Öljyvahingoissa ilmoitus tulee tehdä öljyvahinkojen jälkitorjunnasta vastaavalle viranomaiselle. Pyydettyessä päätös on vahvistettava kirjallisesti.

Jos kohteen omistajaa ei tavoiteta tai tämä ei huolehdi jälkiraivauksen ja -vartioinnin suorittamisesta, alueen pelastusviranomaisella on oikeus teettää välttämättömät toimenpiteet omistajan kustannuksella.

47 § Pelastustoimen suunnitelmat

Pelastuslaitoksen tulee laatia pelastustoimen alueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat.

Viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset, jotka ovat velvollisia antamaan pelastusviranomaisille virka-apua ja asiantuntija-apua tai joiden asiantuntemusta muutoin tarvitaan pelastustoiminnassa ja siihen varautumisessa, ovat velvollisia laatimaan pelastuslaitoksen johdolla ja yhteistoiminnassa keskenään tarpeelliset suunnitelmat tehtäviensä hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä ja osallistumisesta pelastustoimintaan.

Merialueella tapahtuvaa alusöljyvahinkojen ja aluskemikaalivahinkojen pelastustoimintaa koskevat suunnitelmat laaditaan kuitenkin Rajavartiolaitoksen johdolla.

Pelastuslaitokselle ja Rajavartiolaitokselle on annettava selvitykset pelastustoimintaan käytettävissä olevista voimavaroista.

Sisäministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä laadittavista pelastustoimen suunnitelmista sekä niiden sisällöstä ja rakenteesta.

89 a § Tiedonsaantioikeus

Pelastustoimintaa öljy- ja aluskemikaalivahingoissa johtavalla viranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä maksutta pelastustoimintaan osallistuvilta ja siihen virka-apua antavalta viranomaiselta pelastustoiminnan suunnittelussa tarvittavia, tämän viranomaisen toimintavalmiutta koskevia tietoja ja henkilöstön valmius-, tunniste- ja yhteystietoja sekä sellaisia tietoja 91–94 §:ssä tarkoitetuista rekistereistä, jotka ovat välttämättömiä pelastustoiminnan suunnittelussa.

Pelastustoimintaa öljy- ja aluskemikaalivahingoissa johtavalla viranomaisella on oikeus vaaratilanteessa saada salassapitosäännösten estämättä maksutta öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon torjumiseksi tarpeellisia tietoja seuraavasti:

- 1) hätäkeskustietojärjestelmästä vahingon hätäilmoitusta ja vaaratilannetta koskevia tietoja;
- 2) satamalaitoksen tietojärjestelmästä aluksia sekä alus- ja tavaraliikennettä koskevia tietoja;
- 3) kalatalousviranomaisilta kalastusalusta, aluksen omistajaa ja haltijaa sekä aluksen toimintaa koskevia tietoja;
- 4) Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämästä liikenneasioiden rekisteristä ja Ahvenanmaan maakunnan rekisteriviranomaisen ylläpitämästä huvivenerekisteristä venettä sekä veneen omistajaa ja haltijaa koskevia tietoja;
- 5) Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämästä liikenneasioiden rekisteristä ja Ahvenanmaan valtionviraston ylläpitämästä alusrekisteristä alusta sekä sen omistajaa ja haltijaa koskevia tietoja;
- 6) alusliikennepalvelun tarjoajan alusliikennepalvelujärjestelmästä alusliikennettä koskevia tietoja sekä Puolustusvoimilta merialueen valvontaa koskevia tietoja;
- 7) Tullin tietojärjestelmästä alus- ja tavaraliikennettä koskevia tietoja;

8) Rajavartiolaitoksen meripelastusrekisteristä hätäilmoitusta ja vaaratilannetta koskevia tietoja; sekä

9) Maanmittauslaitoksen kiinteistötietojärjestelmästä kiinteistön omistajaa ja haltijaa sekä kiinteistöjaotusta koskevia tietoja.

Pelastustoimintaa maaöljyvahingoissa johtavalla viranomaisella on oikeus vaaratilanteessa saada salassapitosäännösten estämättä maksutta öljyvahingon torjumiseksi tarpeellisia tietoja seuraavasti:

1) Tullin tietojärjestelmästä alus- ja tavaraliikennettä koskevia tietoja;

2) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 130 §:ssä tarkoitetusta Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekisteristä yrityksen toiminnan laatua sekä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden määrää koskevia tietoja;

3) Maanmittauslaitoksen kiinteistötietojärjestelmästä kiinteistön omistajaa ja haltijaa sekä kiinteistöjaotusta koskevia tietoja.

Tiedot voidaan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

89 b § Tiedonsaantioikeus yrityksiltä ja yhteisöiltä

Pelastustoimintaa öljy- ja aluskemikaalivahingoissa johtavalla viranomaisella on oikeus vaaratilanteessa saada öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon torjumiseksi tarpeellisia tietoja:

1) öljyn ja muun haitallisen aineen varastoijalta ja jakelijalta yrityksessä käytetyistä tuotteista ja niiden varastoinnista;

2) varustamolta, veneilyalan järjestöltä sekä matka-, rahti-, satama-, telakka- ja pelastuspalveluja tarjoavalta yritykseltä aluksen miehistöstä, matkustajista ja lastista;

3) teollisuus- ja liikeyritykseltä viestintä- ja kuljetusvälineistä, työkoneista ja -välineistä sekä lastaukseen, purkaukseen tai väliaikaiseen varastointiin tarvittavista tiloista ja paikoista; sekä

4) muulta vastaavalta taholta, jolla on hallussaan öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjumiseksi, ehkäisemiseksi ja henkilövahinkojen välttämiseksi tarpeellisia tietoja.

Tiedot voidaan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muutoin sähköisesti.

99 a § Öljy- ja aluskemikaalivahingon torjuntakustannusten korvaaminen

Öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon torjumisesta vastaavalla viranomaisella sekä siihen osallistuneella tai siihen virka-apua antaneella viranomaisella on oikeus saada vahingon torjunnasta aiheutuneista kustannuksista korvaus vahingosta vastuulliselta tai hänen vakuutusenantajaltaan sen mukaisesti kuin ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (737/1994), merilaissa (674/1994), liikennevakuutuslaissa (460/2016), raideliikennevastuulaissa (113/1999) tai muussa laissa säädetään.

Öljyvahingon torjumisesta vastaavan viranomaisen sekä siihen osallistuneen tai siihen virka-apua antaneen viranomaisen oikeudesta saada korvaus öljyvahinkojen torjuntakustannuksista öljysuojarahastosta säädetään öljysuojarahastosta annetussa laissa (1406/2004). Torjumisesta

vastaavan viranomaisen sekä siihen osallistuneen tai siihen virka-apua antaneen viranomaisen oikeuteen saada korvaus kansainvälisestä öljyvahinkojen korvausrahostosta sovelletaan, mitä siitä on Suomea sitovasti sovittu.

Öljyvahingon torjumisesta vastaava Rajavartiolaitos tai pelastuslaitos maksaa torjuntatoimista aiheutuvat kustannukset kuitenkin siihen saakka, kunnes 1 tai 2 momentissa tarkoitettu korvaus on saatu. Sisäministeriö maksaa vastaavasti aluskemikaalivahingon torjunnasta aiheutuvat kustannukset.

Tämän lain 102 §:n nojalla öljyvahingon torjumisesta vastaavan viranomaisen varoista korvausta saaneen oikeus saada korvausta vahingosta vastuussa olevalta siirtyy torjumisesta vastaavalle viranomaiselle siltä osin kuin korvausta on maksettu.

Tämän lain 103 §:n nojalla valtiolta korvausta saaneen oikeus saada korvausta vahingosta vastuussa olevalta siirtyy valtiolle siltä osin kuin korvausta on maksettu.

111 a § Öljyvahinkojen jälkitorjunta

Öljyvahinkojen jälkitorjunnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluu ympäristöministeriölle.

Kunta vastaa tarvittaessa jälkitorjunnasta alueellaan. Kunnan eri viranomaisten ja laitosten tulee tarvittaessa osallistua jälkitorjuntaan.

Jälkitorjuntaa johtaa asianomaisen kunnan määräämä viranomainen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ohjaa ja sovittaa yhteen jälkitorjuntatöitä, jos torjunta ulottuu usean kunnan alueelle.

Mitä 36 §:n 2 momentissa ja 36 a §:ssä säädetään pelastustoiminnan johtajan toimivaltuuksista, koskee myös jälkitorjuntaa johtavaa viranomaista.

Mitä 89 a ja 89 b §:ssä säädetään öljy- ja aluskemikaalivahinkojen pelastustoimintaa johtavan viranomaisen tiedonsaantioikeudesta, koskee myös jälkitorjuntaa johtavaa viranomaista.

Mitä 99 a §:n 1 momentissa säädetään viranomaisten oikeudesta saada korvaus öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon torjunnasta aiheutuneista kustannuksista, sovelletaan myös kunnan oikeuteen saada korvaus jälkitorjunnasta aiheutuneista kustannuksista. Kunnan oikeudesta saada korvaus jälkitorjunnan kustannuksista öljysuojarahastosta säädetään öljysuojarahastosta annetussa

Sisäministeriön asetus pelastustoimen suunnitelmista (1368/2018)

1 § Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään pelastustoiminnan suunnitelmista, niiden sisällöstä ja rakenteesta sekä pelastustoiminnan yhteistyösuunnitelmista.

2 § Riskiperusteisuus

Pelastustoimintaa koskevien suunnitelmien tulee vastata paikallisia tarpeita ja niiden sisällön tulee perustua pelastustoimen alueella esiintyviin uhkiin ja niistä aiheutuvien riskien arviointiin.

3 § Pelastustoiminnan suunnitelmien rakenne

Pelastuslain 47 §:n 1 momentissa tarkoitettujen pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevien suunnitelmien tulee muodostaa yhteen sovitettu kokonaisuus, joka kattaa ainakin seuraavat osa-alueet:

- 1) pelastustoiminnan yleisjärjestelyt; ja
- 2) pelastustoiminta vaativissa tilanteissa.

4 § Pelastustoiminnan yleisjärjestelyt

Pelastustoiminnan suunnitelmien tulee sisältää selvitys ainakin seuraavista yleisjärjestelyistä:

- 1) pelastustoiminnassa tarvittavat voimavarat ja niiden hälyttäminen;
- 2) valmiuden säätelyä koskevat toimintamallit;
- 3) lisähälytyksiä ja hälytysvasteen muuttamista koskevat toimintamallit;
- 4) viestiliikennejärjestelyt;
- 5) väestön varoittaminen ja onnettomuuden johdosta tarvittava tiedotustoiminta;
- 6) pelastuslain 30 §:ssä tarkoitettu sammutusvesisuunnitelma;
- 7) johtamisjärjestelmä ja johtovastuut eri johtamistasoilla;
- 8) johtamistoiminta pelastuslain 35 §:ssä tarkoitetuissa yhteistoimintatilanteissa;
- 9) alueellista vastuuta ja toimivaltaa koskevat poikkeukset; sekä
- 10) tiedot tahoista, joille tulee tehdä pelastuslain 40 §:n 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus pelastustoiminnan lopettamisesta.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja pelastustoiminnassa tarvittavia voimavaroja ovat:

- 1) pelastuslaitoksen palveluksessa oleva henkilöstö ja käytettävissä oleva kalusto;
- 2) pelastustoimen järjestelmään kuuluvien sopimuspalokuntien ja muiden pelastusalalla toimivien yhteisöjen sopimuksen mukaan käytettävissä olevat voimavarat;
- 3) pelastuslain 44 §:ssä tarkoitetun sopimuksen perusteella käytettävissä olevat voimavarat;
- 4) pelastuslain 45 §:ssä tarkoitetun yhteistyösuunnitelman perusteella käytettävissä olevat voimavarat;
- 5) pelastuslain 47 §:ssä tarkoitetun suunnitelman perusteella käytettävissä olevat pelastustoimintaan osallistuvien valtion ja kuntien virastojen, laitosten ja liikelaitosten voimavarat;
- 6) pelastuslain 49 §:ssä tarkoitettuna virka-apuna saatavissa olevat voimavarat;
- 7) pelastuslain 51 §:n 1 momentissa tarkoitetut vapaaehtoiset henkilöt ja organisaatiot; sekä
- 8) pelastuslain 37 §:n 1 momentissa tarkoitetut pelastustoimintaa avustamaan määrättävät henkilöt.

5 § Pelastustoiminta vaativissa tilanteissa

Pelastuslaitoksen tulee suunnitella pelastustoiminta ja sen johtaminen vaativissa tilanteissa.

Vaativia tilanteita koskeva suunnittelu tulee sovittaa yhteen pelastustoiminnan yleisjärjestelyjen kanssa. Vaativia tilanteita koskevan suunnittelun tulee kattaa ainakin seuraavat toimintaohjeet ja muut suunnitelmat:

1) toimintaohje pelastustoiminnan johtamisesta vaativissa tilanteissa, joka sisältää ainakin seuraavat osat:

- a) pelastuslaitoksen tilannekeskuksen ja johtokeskuksen hälyttäminen, perustaminen sekä niiden toimintaa koskevat muut järjestelyt;
 - b) suunnitelma pelastustoiminnan johtamisesta yhteistoimintatilanteissa;
 - c) viestintä ja väestön varoittaminen suuronnettomuustilanteissa ja muissa pelastustoiminnan vaativissa tilanteissa;
 - d) suojaväestön johtaminen suuronnettomuuksissa ja muissa pelastustoiminnan vaativissa tilanteissa; sekä
 - e) pelastustoiminnan huolto- ja tukitoimintojen järjestelyt, mukaan lukien pelastustoiminnassa tarvittava materiaallinen varautuminen;
- 2) edellä 1 kohdassa tarkoitettua toimintaohjetta täydentävät onnettomuustyyppi- ja tilannekohtaiset ja muut erityissuunnitelmat;
- 3) pelastuslain 48 §:ssä tarkoitetut ulkoiset pelastussuunnitelmat;
- 4) pelastuslain 38 §:ssä tarkoitetun kansainvälisen avun vastaanottamiseen liittyvät järjestelyt; sekä
- 5) toimintaohje pelastustoiminnan poikkeusolojen toimivaltuuksien käytöstä sekä muista normaaliolojen toiminnasta poikkeavista toimintamalleista ja voimavaroista.

6 § Pelastustoiminnan yhteistyösuunnitelman sisältö

Pelastuslain 47 §:ssä tarkoitettua pelastustoimintaan osallistuvien viranomaisten, laitosten ja liikelaitosten suunnitelmat niiden tehtävien hoitamisesta pelastustoiminnan yhteydessä ja osallistumisesta pelastustoimintaan laaditaan onnettomuustyypeittäin ja tarvittavassa laajuudessa.

Pelastustoiminnan yhteistyösuunnitelman tulee sisältää ainakin seuraavat tiedot:

- 1) pelastustoimintaan osallistuvan ja siihen virka- tai asiantuntija-apua antavan tahon osallistumisen tavoite sekä tehtävät ja rooli pelastustoiminnassa;
- 2) pelastustoimintaan osallistuvan ja siihen virka- tai asiantuntija-apua viranomaisen, laitoksen ja liikelaitoksen yhteystiedot;
- 3) pelastustoimintaan käytettävät suorituskyvyt;
- 4) hälyttämistä ja virka-avun pyytämistä ja antamista koskevat sopimukset, ohjeet ja muut järjestelyt; sekä
- 5) yhteistyötä koskevat sopimukset.

Muu ympäristövahinkojen torjuntaan liittyvä lainsäädäntö

Onnettomuuksien ja muiden pilaantumisvahinkojen ennaltaehkäisyä säädellään ympäristönsuojelulainsäädännön lisäksi merenkulkulainsäädännössä, kemikaalilainsäädännössä ja ydinenergialaissa.

Aluksista aiheutuneiden öljyvahinkojen korvaamiseen sovelletaan merilakia.

Laissa öljysuojarahastosta säädetään öljyvahinkojen torjuntakustannusten korvaamisesta, mikäli öljyvahingon aiheuttaja ei ole selvillä, tai aiheuttaja ei pysty torjuntakustannuksia korvaamaan.

Palvelutasopäätös

Etelä-Savon pelastuslaitoksen palvelutasopäätös on YVT-suunnitelman suunnitteluhetkellä voimassa vuosille 2021-2023. Suunnitelmakauden aikana tapahtuu hyvinvointialueiden perustaminen, jonka yhteydessä laaditaan uusi palvelutasopäätös. YVT-suunnitelma päivitetään tarvittaessa palvelutasopäätöksen mukaiseksi.

Pelastuslaitos on määritellyt tavoitteellisen öljyvahinkojentorjuntavalmiuden tason seuraavasti:

Paloasema	Öljyvah. tor. valmius	Öljyntorjuntavalmius kalusto pel.ajoneuvossa ÖT kevyt öt-perävaunu ÖT+ keskiraska öt-perävaunu ÖT++ öt-kontti ÖT+++ Alukset/veneet: A, B, C, D,E, F,G, H ³²
Mikkeli	ÖT+++A,D	
Savonlinna	ÖT+++A,B,D,F,G	
Pieksämäki	ÖT++A	
Anttola	ÖT+ A,B	
Hiirola	ÖT	
Mikkeli EVPK	ÖT	
Mikkeli VPK	ÖT	
Otava	ÖT A	
Haukivuori	ÖT+ B	
Hirvensalmi	ÖT+ B	
Kangasniemi	ÖT++ B	
Mäntyharju	ÖT++ A,B	
Pertunmaa	ÖT+ A	
Ristiina	ÖT+ A,D	
Suomenniemi	ÖT+ A	
Juva	ÖT++ A	
Miekkoniemi	ÖT, A	
Savonlinna VPK	ÖT	
Oravi	ÖT B	
Enonkoski	ÖT+ A,D	
Kerimäki	ÖT+ B	
Punkaharju	ÖT++ B	
Puumala	ÖT+ A,C,E,G	
Rantasalmi	ÖT+ B,E,G	
Savonranta	ÖT+ B,F,G	
Sulkava	ÖT+C	
Lohikoski	ÖT C	
Pieksämäki (asema 2)	ÖT	
Virtasalmi	ÖT A	
Jäppilä	ÖT A	

YVT-suunnitelmakauden aikana on tarkoitus määrittellä uusiksi maa-alueen ympäristövahinkojen torjuntakalustotasot ja vesialueen ympäristövahinkojen torjuntakalustotasot.

Tavoite on, että YVT-kaluston ja öljyntorjuntakaluston, sekä -alusten sijoittelun perusteena on ympäristövahinkojen torjunnan riskianalyysi ja valmiuden yhteen sovittaminen muun pelastustoiminnan valmiuden kanssa.

Seuraavassa palvelutasopäätösprosessissa huomioidaan YVT-riskianalyysi ja tehdään tarvittaessa muutoksia kaluston sijoittelun painotuksiin.

Muutokset rahoituspohjassa ja toimintaympäristössä

Suunnitelmakaudella keskeisimpiä Etelä-Savon pelastuslaitoksen toimintaan vaikuttavia muutoksia arvioidaan olevan:

- Mahdollinen Öljysuojarahaston lakkauttaminen
- Valmistelussa olevan TOVA-rahaston perustaminen
- Hyvinvointialueen perustaminen

Pelastuslaitoksen öljyntorjuntavalmiuden laadun ja laajuuden keskeinen elementti on koko pelastuslaitoksen toiminnan ajan ollut Öljysuojarahasto, joka on rahoittanut merkittäväällä osuudella pelastuslaitoksen öljyntorjuntakaluston, öljyntorjunta-alusten, öljyntorjuntakoulutuksen ja yleisesti öljyntorjuntavalmiuden ylläpitoa. Rahaston rahoitus on ollut öljyntorjuntatyöhön käytettävien varusteiden hankintaan täysimääräistä ja öljyntorjuntaan käytettävän venekaluston rahoitus on tyypillisesti ollut 70-90% välillä.

Viime vuosien lakimuutosten myötä öljyntorjunta muuttui osaksi pelastustoimintaa ja öljyntorjuntavalmiuden omat rahoitusmekanismit ajetaan mitä ilmeisimmin alas hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä. Osana pelastustoimintaa myös öljyntorjuntavalmiuden ylläpito tullaan kattamaan jatkossa hyvinvointialueen pelastustoimelle osoittamasta budjetista ja öljyntorjuntavalmiuden ylläpidon kannalta muutos on toisaalta selkeä ja johdonmukainen, mutta toisaalta riski rahoituksen toteutumisen kannalta.

TOVA-rahaston sekä öljyn että muut kemikaalit huomioiva rahoitusmalli on tervetullut lisä ympäristövahinkojen torjuntaan. Pelastuslaitoksen käsityksen mukaan rahasto ei kuitenkaan jatkossa toimi Öljysuojarahaston tavoin valmiuden ylläpitoa rahoittavana tahona.

Etelä-Savo on vesistöalueiltaan ja mm. Saimaan luonnoltaan ainutlaatuinen. Ympäristövahinkojen torjunnalle tarvitaan myös jatkossa riittävät resurssit.

Pelastuslaitos ennakoi rahoitushaastetta:

- Pitämällä yllä keskustelua rahoitusmekanismeista
- Perustelemalla valmiuden ylläpitoon liittyvät investoinnit laadukkaalla riskianalyysillä ja ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelmalla.

Ympäristövahinkojen torjunnan vastuun siirtyminen Ympäristöministeriöstä Sisäministeriöön on vaikuttanut Saimaan alueella heikentävästi. Aiemmin Ympäristöministeriön ylläpitämiä öljyntorjunnan yhteistyötahojen valmiussopimuksia ei ole jatkettu ja valtion öljyntorjuntavarastojen toiminta alueella on ajettu alas. Heikentynyttä valmiustasoa ei pystytä kompensoimaan pelastuslaitoksen toiminnalla, mikäli rahoitus heikkenee nykytasosta. Jo tällä hetkellä pelastuslaitokselle on muodostunut aluskannan korjausvelkaa sillä investoinnit ovat epäselvän rahoitustilanteen myötä muuttuneet vaikeiksi tai mahdottomiksi toteuttaa. Saimaan alue vaikuttaa jääneen rannikon aluetta merkittävästi vähäisempään asemaan, mitä voi pitää uhkana myös toiminnan rahoituksen näkökulmasta.

Toimintaympäristö Saimaalla muuttuu tulevina vuosina. Saimaan kanavan laajennustyö tuo alueelle kokonaan uuden tyyppisiä aluksia, joiden oletetaan olevan merkittävästi nykyisiä isompia. Uusi alustyyppi tuonee mukanaan mahdollisuuden ympärivuotiselle merenkululle Saimaalla, joka haastaa pelastuslaitosta kehittämään talviajan suuronnettomuusvalmiutta. Uusien alusten käyttövoimasta ei toistaiseksi ole tietoa, mutta voidaan arvioida, että uudet käyttövoimaratkaisut edellyttävät edelleen valmiutta ympäristövahingon torjuntaan ja uusia tekniikoita, sekä teknisiä ratkaisuja. Ilmastonmuutoksen myötä mahdollisesti leutonevat talvet pidentävät myös Saimaan avovesikautta.

Pelastuslaitos suunnittelee ympäristövahinkojen torjuntavalmiuden nykytasolle investointeineen vuosiksi 2022-2025.

Ympäristövahinkoriskit

Riskianalyysi

Riskianalyysi suunnitelman liitteessä 1.

Riskianalyysi on päivitetty YVT-suunnitelman päivitysprosessin yhteydessä vuonna 2021. Riskianalyysi on suunnitelman liitteenä. Siinä on tarkasteltu Etelä-Savon pelastuslaitoksen toiminta-alueen ympäristöonnettomuusriskejä kokonaisuutena onnettomuustyypeittäin ja arvioitu maa-alueen ja vesistöjen ympäristöriskejä paloasemien toiminta-aluekohtaisesti. Koko toiminta-alueen riskianalyysi antaa perusteet sille, miten YVT-valmius tulee pelastuslaitoksessa mitoittaa ja asemakohtainen tarkastelu perusteet sille, miten YVT-kalusto sijoitellaan maakunnan alueelle.

Keskeisin havainto oli, että niin riskeistä, kuin onnettomuuskistakin suurin osa keskittyy kaupunkialueille, jonka lisäksi eri alueilla korostuvat alueen toimintaympäristölle tyypilliset riskit. Esimerkiksi Sulkavan ja Puumalan alueella vesialueen onnettomuudet ja onnettomuusriski ovat koholla koko alueeseen verrattuna, kun taas maa-alueen riskit ovat Mäntyharjulla ja Juvalla muuta maakuntaa korkeammalla (pois lukien kaupunkialueet).

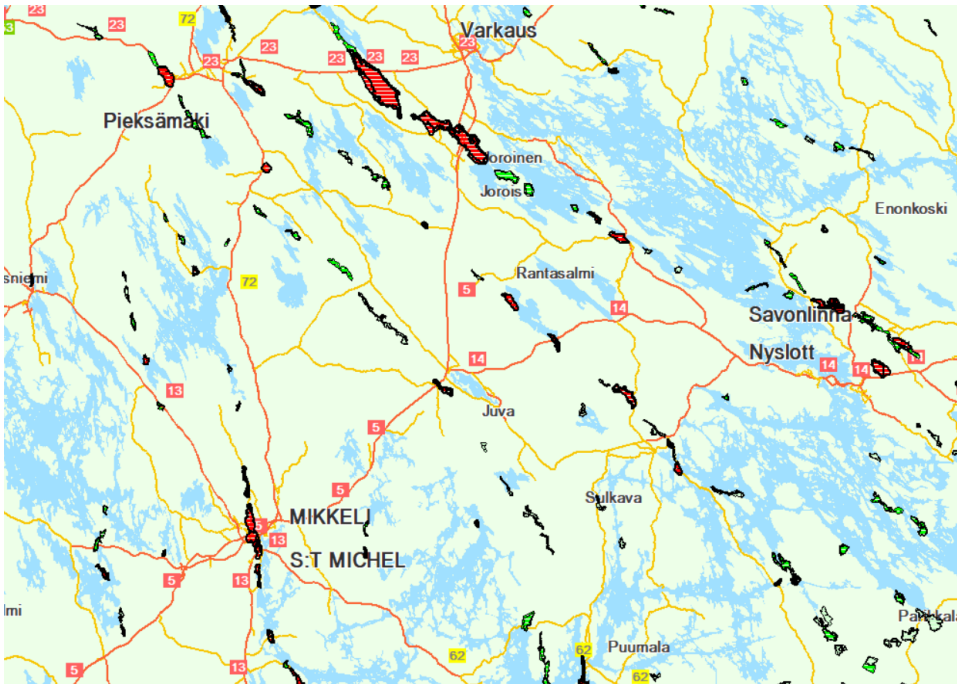
Riskianalyysiä hyödynnetään pelastustoiminnan johtamisessa siten, että kaikki keskeiset alueen riskit on koottu PEKE-piirtotasolle, josta ne on helposti saatavilla pelastustoiminnan johtajan käyttöön.

Pohjavedet

Pohjavesialueet ovat korostetusti ympäristövahinkojen torjunnan keskeisiä riskialueita. Ympäristövahingon vaikutukset muuttuvat merkittävästi suuremmiksi, jos onnettomuus tapahtuu pohjavesialueella ja onnettomuuden seurauksena pohjavesi saastuu. Pohjavesialueet on luokiteltu kahteen luokkaan

- 1-Luokka, vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka vettä käytetään tai jota on tarkoitus käyttää yhdyskunnan vedenhankintaan taikka talousvetenä enemmän kuin keskimäärin 10 kuutiometriä vuorokaudessa tai yli 50 ihmisen tarpeisiin.
- 2-luokka, muuhun vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue, jonka pohjaveden antoisuuden tai muun ominaisuuden perusteella soveltuu 1-luokassa tarkoitettuun käyttöön.

Järviveden imeytymistä pohjaveteen järven rannassa olevan maa-aineksen läpi kutsutaan rantaimetyymiseksi. Vesialueen ympäristövahinkotehtävässä on huomioitava myös rantaimetyymisriski ja suojattava tarvittaessa rantaviiva päästöltä.

Näyttökuva PEKE:stä, pohjavesialueet luokituksen mukaisesti punaisiksi ja vihreiksi värjättyinä.

Valmiuden suunnittelu riskiperustein ja toiminnallisin perustein

Ympäristövahinkojen torjunnan valmius perustuu pelastustoiminnan järjestelmän kokonaisuuteen, ympäristövahinkojen torjuntaan varattuun kalustolliseen valmiuteen ja henkilöstön koulutukseen. Pelastuslaitos sijoittelee kaluston asemille riskiperustein sekä toiminnallisin perustein. Toiminnallisilla perusteilla tarkoitetaan sitä, että kalustoa tarkastellaan aina myös alueellisten tarpeiden mukaan, minkä vuoksi yksittäisellä asemalla voi olla riskiluokitusta vähäisempi tai riskiluokitusta kattavampi kalusto. Kaluston sijoitteluun vaikuttaa myös paikalliset ja alueelliset henkilöstöresurssit.

Valmiuden ylläpito

Torjuntavalmiuden perustana on pelastuslaitoksen pelastustoiminnan organisaatio. Pelastuslaitos pystyy aloittamaan ympäristövahingon torjunnan sijainnista riippuen kymmenestä minuutista noin puoleen tuntiin lähes kaikkialla maakunnan alueella. Vesialueen onnettomuustilanteissa vasteajat ovat tyypillisesti yllä mainittua pidempiä. Pelastusviranomaiset vastaavat laadukkaasta ympäristövahingon pelastustoiminnasta.

Itä-Suomessa tehdään ympäristövahinkojen torjunnassa erityisesti vesistöpainotteisesti yhteistyötä pelastuslaitosten kesken. Yhteistyö pyrkii siihen, että pelastuslaitosten alueella kalusto, koulutus ja valmius on mahdollisimman yhdenmukaista, jolloin ympäristövahingon sattuessa voidaan hyödyntää naapuripelastuslaitosten resursseja pelastustoimintaan. Lisäksi alueella toimii Itä-Suomen ympäristövahinkojen torjunnan yhteistyöryhmä, jonka toimintaan osallistuvat kaikki alueen toimijat, joita voidaan tarvita suuren ympäristövahingon sattuessa.

Suunnitelmakaudella etsitään ratkaisuja parantamaan jälkitorjunnan järjestelyjä. Tällä hetkellä jälkitorjuntaviranomaisen tavoittaminen on välillä vaikeaa ja tehtävän siirtäminen jälkitorjuntaviranomaisen hoidettavaksi ei tavoittamisvaikeuksien vuoksi aina onnistu silloin, kun pelastustoiminnan johtaja arvioi pelastustoiminnan päättyvän.

Asemakohtaiset riskiluokat ja kalustotasot

Etelä-Savon pelastuslaitoksen kaikilla paloasemilla pidetään valmiutta ympäristövahinkojen torjuntaan. Torjuntavalmius on mitoitettu asemakohtaisesti riskiperusteisesti ja kaluston sijoittelu on porrastettu portaittain riski- ja valmiuserustein.

Asemapaikka	Riskianalyysi - Paloaseman toiminta-alueen riskiluokka (Maa-alue)	Riskianalyysi - Paloaseman toiminta-alueen riskiluokka (Vesistö)	PTP:n päätös ÖT-valmiudesta	PTP:n päätös venekalustosta	YVT-valmiuden taso maa-alueella *	YVT-valmiuden taso vesistöissä *	Venekalusto	Suojasto
AS10	3	3	ÖT+++	A, D	YVTm3	YVTv3	C + Kevyt	Suoja 3
AS11**	3	2	ÖT		YVTm1	YVTv1	-	Suoja 1
AS12**	3	2	ÖT		YVTm1	YVTv1	-	Suoja 1
AS13**	1	1	ÖT		YVTm1	YVTv1	A	Suoja 2
AS14**	1	1	ÖT		YVTm1	YVTv1	-	Suoja 2
AS15	1	1*	ÖT+	A, B	YVTm1	YVTv2*	B + A	Suoja 2
AS16	1	1	ÖT+	B	YVTm1	YVTv1	B	Suoja 2
AS17	1	2	ÖT+	A, D	YVTm2	YVTv2	C + A	Suoja 3
AS18	1	1	ÖT+	B	YVTm1	YVTv1	B	Suoja 1

AS19	2	2	ÖT++	A, B	YVTm2	YVTv2	B	Suoja 3
AS21	2	1	ÖT++	A	YVTm2	YVTv1	A	Suoja 3
AS22	1	1	ÖT+	A	YVTm1	YVTv1	A	Suoja 1
AS23	1	1	ÖT++	B	YVTm2	YVTv1	B + kevyt	Suoja 3
AS24	1	3	ÖT+	A, C, E, G	YVTm1	YVTv3	E + C + kevyt	Suoja 2
AS25	1	1	ÖT+	A	YVTm1	YVTv2	A	Suoja 2
AS40	3	3	ÖT+++	A,B,D,F,G	YVTm3	YVTv3	F + D + A + kevyt	Suoja 3
AS41**	3	3	ÖT		YVTm1	YVTv1		Suoja 1
AS42**	3	3	ÖT	A	YVTm1	YVTv1	--	Suoja 1
AS43	1	1	ÖT+	B,F,G	YVTm1	YVTv1	D + kevyt	Suoja 1
AS44	1	1	ÖT+	B	YVTm1	YVTv1	C + A	Suoja 2
AS45	1	2	ÖT+	A, D	YVTm1	YVTv1	D + A	Suoja 1
AS46	1	3	ÖT+	C	YVTm1	YVTv2*	C + A	Suoja 1
AS47	1	2	ÖT	C	YVTm1	YVTv2	B	Suoja 1
AS48	1	2	ÖT++	B	YVTm1	YVTv2	B + A	Suoja 3
AS49	1	1	ÖT	B	YVTm1	YVTv1	D	Suoja 1
AS51	1	2	ÖT+	B, E, G	YVTm1	YVTv2	E + B + kevyt	Suoja 1
AS60	3	1	ÖT++	A (Väärin, B)	YVTm3	YVTv3*	B + kevyt	Suoja 3
AS61**	3	1	ÖT		YVTm1	YVTv1	-	Suoja 2
AS62	1	1	ÖT	A	YVTm1	YVTv1	A	Suoja 2
AS63	1	1	ÖT	A	YVTm1	YVTv1	A	Suoja 1

Päivitetään seuraavaan palvelutasopäätökseen luokitukset samannimisiksi, kuin ne ovat nyt YVT-suunnitelmassa.

* Muutettu luokkaa suunnitteluvaiheessa.

** Aseman kalustotaso ei vastaa alueen riskejä, sillä lähellä vakinainen paloasema, jolla on kattava kalusto.

- Asemille 11, 12, 13, 14, 41, 42, 61 ei sijoiteta perusvarustusta kattavampaa YVT-kalustoa, sillä samalla alueella toimii vakinainen paloasema, jolla on kattavin YVT-kalusto.
- AS15 vesistö-YVT-valmius korotettu YVTv1 -> YVTv2 tehtävämääräperusteisesti, vaikkei riskianalyysi aluetta nostakaan korkeammalle tasolle.

- Aseman 60 vesistö-YVT-valmius korotettu YVTv1 -> YVTv3. Asemalla hyvä infra varastointiin ja vakinaisten paloasemien kalustoa ja osaamista käytetään koko maakunnan alueella.
- Aseman 46 kalustotaso vesistö-YVT-valmiuden osalta laskettu. Lähialueella kaksi YVT3-tason asemaa.
- AS18 ja AS23 tasokorotus VS16 vaarallisten aineiden kuljetusmäärien vuoksi.
- AS60 korotettu YVTv-tasoa.

Kalustotasot

Kalustotaso (maa-alue)	Aseman kalusto	Kalustotaso (vesistö)	Aseman kalusto
YVTm1	- Imeytysturve - Lapiot, harjat - Imeytys-/neutralointikalkki, kuten Absol - Kevytpeitteitä	YVTv1	- 12-13cm halkaisijan Imeytyspuomia noin 60m (5 sakkia)
YVTm2 (Pieni peräkärri)	- Imeytysturve - Lapiot, harjat - Imeytys-/neutralointikalkki, kuten Absol - Kevytpeitteitä - Keräysaltaita, keräyssukka - pH-liuskat - Tilapäispatovarusteet (Puutavara)	YVTv2	- Imeytyspuomia 200m - Aitapuomia ja/tai pikapuomia 300 metriä.
YVTm3 (iso YVT-perävaunu tai kontti)	- Imeytysturve - Lapiot, harjat - Imeytys-/neutralointikalkki, kuten Absol - Kevytpeitteitä - Keräysaltaita, keräyssukka - pH-liuskat - Tilapäispatovarusteet - Vaarallisten aineiden imukalusto - Säiliöntyhjennyssarja - Mittalaittekalustoa - IBC-kontteja - Pesupaikan kalusto (Mavatech)	YVTv3	- Imeytyspuomia noin 600 m- 1 km - Imeytysmattoa - Keräyskalustoa - Imukalustoa, eri aineille. - Rannansuojausmuovi - Keräyssäkkejä - Aitapuomia - Koukkulava-auto ja nosturilava

Suojaustaso	Kalusto
Suoja1	Kertakäyttöinen suojahaalari, kumisaappaat ja kumikäsineet, FFP3-suojaimet
Suoja 2	Roiskesuojapuku (Tyyppi 4), kumisaappaat, kumikäsineet, paineilmalaite
Suoja 3	Kaasu- ja nestetiivis kemikaalisuojapuku, kylmäsuojapuku (Tyyppi 1b ET), paineilmalaite, lisäilmansyöttövälineet.

Organisaation ulkopuolisten resurssien hyödyntäminen

Liitteessä 2

Etelä-Savon pelastuslaitos suunnittelee oman organisaation ulkopuolisten resurssien hyödyntämistä ympäristövahinkotilanteessa. Pelastuslaitoksen alueella toimii lukuisia yrityksiä, joiden osaamista ja kalustoa voidaan hyödyntää ympäristövahingon sattuessa. Vähäiset vahingot pystytään yleensä torjumaan pelastuslaitoksen omin toimenpitein tai yksittäisen urakoitsijan avustuksella, mutta laajamittaisessa onnettomuudessa tarvitaan apua lukusilta alueen toimijoilta.

Kaivinkone- ja kuljetusurakoitsijat

Maa-alueen onnettomuustilanteissa pelastuslaitos tai jälkitorjuntaviranomainen joutuu usein tekemään maanvaihtotöitä onnettomuuskohteessa. Maanvaihtotöihin tarvitaan lähtökohtaisesti aina ulkopuolinen kaivinkoneyrittäjä ja maa-ainekset kuljettava yritys. Myös vesistöalueen onnettomuustilanteissa voidaan tarvita logistiin tueksi kuljetusyrityksiä. Pelastuslaitoksella on tämän suunnitelman liitteenä ajantasaiset listaukset alueella toimivien yritysten yhteystiedoista ja suorituskyvystä.

Merenkulkualan yritykset Saimaalla

Saimaalla toimivia merenkulkualan yrityksiä ovat muun muassa Finnferries, Finnpiilot, Meritaito ja Väylätiimi. Lisäksi alueella toimii matkustaja- ja rahtiliikennettä harjoittavia yrityksiä ja hinausyrityksiä. Ympäristövahinkotilanteessa näitä toimijoita voidaan hyödyntää ja velvoittaa osallistumaan pelastustoimintaan. Finnferriesillä on lossi- ja lauttakalustoa eri puolilla Etelä-Savoa ja aluksia voidaan käyttää esimerkiksi imuautojen kuljetukseen tai keräyssäiliöiden kuljetukseen. Finnpiilot vastaa luotsaustoiminnasta koko Suomen alueella ja sillä on Saimaalla useita luotsiasemia. Etelä-Savon luotsiasemat sijaitsevat Puumalassa, Savonlinnan keskustassa ja Savonlinnan Savonrannalla. Finnpiilotin alukset pystyvät liikkumaan Saimaalla kaikissa olosuhteissa, myös hyvin paksussa jäätikössä. Meritaidolla ja Väylätiimillä on väylien hoitoon ja kunnossapitoon suunniteltua työvenekalustoa, joka sopii tiettyihin öljyntorjuntatehtävän osa-alueisiin. Pelastuslaitos päivittää yhteistoimintamuistiot näiden toimijoiden kanssa suunnitelmakaudella ja ylläpitää tämän suunnitelman liitteenä ajantasaista yhteystieto- ja suorituskykylistausta.

Kolmas sektori

Etelä-Savon pelastuslaitos tekee yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Ympäristövahinkojen torjuntaa soveltuvia toimijoita ovat Vapaaehtoinen pelastuspalvelu, WWF ja Suomen meripelastusseuran jäsenyhdistykset. Pelastuslaitos tekee tiivistä yhteistyötä paikallisten järvipelastusyhdistysten kanssa ja yhdistykset osallistuvat aktiivisesti pelastustoimintaan alueella. Pelastuslaitoksella on voimassa olevat yhteistyösopimukset kaikkien Etelä-Savossa toimivien järvipelastusyhdistysten kanssa. VaPePan ja WWF:n kautta saadaan laajamittaisen rannoille ajautuneen öljyn torjuntatyöhön tarvittaessa vapaaehtoista työvoimaa. Yhteistoimintamuistiot ympäristövahinkojen torjunnan osalta päivitetään VaPePan ja WWF:n kanssa suunnitelmakaudella. Pelastuslaitos ylläpitää ajantasaista listausta kolmannen sektorin toimijoiden yhteystiedoista ja suorituskyvystä.

Paikalliset yritykset, joilla on omaa varautumista ympäristövahinkoon

Pelastuslaitoksen alueella on joitakin suuryrityksiä, joilla on ympäristövahinkoihin omaa varautumista. Useimmat yritykset tarjoavat omaan varautumiseen hankitun öljyntorjuntakaluston pelastuslaitoksen käyttöön yrityksen ulkopuolisessa onnettomuustilanteessa. Pelastuslaitos kartoittaa listaa tämän suunnitelman liitteeksi yritysten kalustollisen valmiuden.

Muut pelastuslaitokset

Etelä-Savon pelastuslaitos tekee tiivistä yhteistyötä Saimaan alueen muiden pelastuslaitosten kanssa ja yhteisessä Saimaan alueen öljyntorjuntasuunnitelmassa ylläpitää tietoja alueen öljyntorjunta- ja ympäristövahinkojentorjuntavalmiudesta. Avun saanti naapuripelastuslaitoksilta perustuu pelastuslain 45§:ään ja yhteistoimintasopimuksiin. Saimaan syväväyläalueen ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelman päivitys on käynnistetty syksyllä 2021 ja se jatkuu suunnitelmakaudella.

Koulutus

Ympäristövahinkojen torjunnan koulutusta pelastuslaitos toteuttaa kolmella tavalla. Peruskoulutus on työvuorokohtaista viikkoharjoittelua tai sopimuspalokunnan viikkoharjoittelua. Peruskoulutus sisältää oman aseman ÖT-kaluston, vaarallisten aineiden kaluston ja venekaluston käytön harjoittelun. Täydennyskoulutus on pelastuslaitoksen järjestämää kurssimuotoista koulutusta. Täydennyskoulutusta järjestetään vuosittain. Näiden lisäksi Itä-Suomessa jokin pelastuslaitos järjestää vuosittain öljyntorjuntaharjoituksen, johon pelastuslaitos osallistuu.

Peruskoulutus

Miehistö: viikkoharjoitukset

Alipäällystö: viikkoharjoitukset

Päällystö: Moodlessa tapahtuva teoriakoulutus ja työvuorojen viikkoharjoitukset soveltuvin osin

Täydennyskoulutus

Miehistö: VAK-kurssi, ÖT-kurssi, venekurssi

Alipäällystö: VAK-kurssi, ÖT-kurssi, venekurssi

Päällystö: Pelastusopiston ja Raja- merivartiokoulun kurssitarjonta

Harjoitukset

Miehistö: miehistötehtävien harjoittelu

Alipäällystö: ryhmänjohtajan tehtävien harjoittelu

Päällystö: joukkueen/komppanian johtajan tehtävien harjoittelu

Vuosi	Miehistö	Alipäällystö	Päällystö
2022	1x Öljyntorjuntakurssi 2x Venekurssi 1x VAK-kurssi Kuljettajan koulutus	1x Öljyntorjuntakurssi 2x Venekurssi 1x VAK-kurssi Kuljettajan koulutus	Ympäristövahinkojen torjuntakoulutusta verkkokoulutuksena Mahdollistetaan osallistuminen Rajan ja Pelastusopiston kursseille. Yhteisharjoitus Saimaan alueella
2023	1x Öljyntorjuntakurssi 2x Venekurssi 1x VAK-kurssi Kuljettajan koulutus (2-4 hlö) Saimaan alueen yhteisharjoitus	1x Öljyntorjuntakurssi 2x Venekurssi 1x VAK-kurssi Kuljettajan koulutus (2-4 hlö) Saimaan alueen yhteisharjoitus	Ympäristövahinkojen torjuntakoulutusta verkkokoulutuksena Mahdollistetaan osallistuminen Rajan ja Pelastusopiston kursseille. Saimaan alueen yhteisharjoitus
2024	1x Öljyntorjuntakurssi 2x Venekurssi 1x VAK-kurssi	1x Öljyntorjuntakurssi 2x Venekurssi 1x VAK-kurssi	Ympäristövahinkojen torjuntakoulutusta verkkokoulutuksena

	Kuljettajan koulutus (2-4 hlö) Saimaan alueen yhteisharjoitus	Kuljettajan koulutus (2-4 hlö) Saimaan alueen yhteisharjoitus	Mahdollistetaan osallistuminen Rajan ja Pelastusopiston kursseille. Saimaan alueen yhteisharjoitus
2025	1x Öljyntorjuntakurssi 1x Venekurssi 1x VAK-kurssi Kuljettajan koulutus (2-4 hlö) Saimaan alueen yhteisharjoitus	1x Öljyntorjuntakurssi 1x Venekurssi 1x VAK-kurssi Kuljettajan koulutus (2-4 hlö) Saimaan alueen yhteisharjoitus	Ympäristövahinkojen torjuntakoulutusta verkkokoulutuksena Mahdollistetaan osallistuminen Rajan ja Pelastusopiston kursseille. - Saimaan alueen yhteisharjoitus

Öljyntorjuntavalmiuden kustannukset

Torjuntavalmiuden ylläpito

Torjuntavalmiuden ylläpito sisältää ympäristövahinkojen torjuntavalmiuden ylläpidosta vuosittain aiheutuvat ns. päivittäistoiminnan kulut, sekä alusten ja kaluston korjaamisesta aiheutuvat kulut

Ylläpitokustannukset	2022	2023	2024	2025
Tarvikkeet ja pienkalusto	85000€	85000€	85000€	85000€
Varastotilojen kunnostus	10000€	10000€	10000€	10000€
Torjuntakustannukset				
Kaluston kunnossapito	130 000€ (sisältää yhteen B- ja yhteen C-luokan alukseen suunniteltuja korjauksia)	150 000€ (Sisältää yhteen E-luokan alukseen suunniteltuja korjauksia)	50 000€	350 000€ (Sisältää F-luokan alukseen suunniteltuja korjauksia.)
Muut ylläpitokustannukset (varastointi)	30 000	30 000	30 000	30 000
Henkilöstökulut (koulutus ja harjoitus)	40 000€	40 000€	40 000€	40 000€
Henkilöstökulut, varaus tehtävien aiheuttamiin kustannuksiin	80 000	80 000	80 000	80 000
Arvio torjuntakustannuksista	375 000€	395000€	295000€	595000€

Investoinnit

Investoinnit sisältävät kalustohankintoihin varattavan erillisen investointirahoituksen.

Venekalusto

Nimike, asema	Määrä	Hankintavuosi	Korvaus	Hinta alv0%
C-luokka,	1	2022		240 000€
A-luokka / hydrokopteri	4	2023		165 000€
D-luokka	1	2024		550 000€

Puomikalusto

Nimike, asema	Määrä	Hankintavuosi	Korvaus	Hinta alv0%
Rajoituspuomi + tarvikkeet + kuljetusalusta (Rantasalmi)	300m	2022		55000€
ÖT-puomiperäkärri, Pieksämäki	1	2022		15000€
Rajoituspuomi + tarvikkeet + kuljetusalusta (Savonranta)	300m	2023		55000€
Imukeräyskalustoa	X	2024		50 000€
Rajoituspuomi + tarvikkeet + kuljetusalusta (Ristiina)	3000m	2025		55 000€

Ympäristövahinkojen torjunnan kehittämissuunnitelma

- Suunnitelmakaudella selvitetään ja hankitaan korvaavia keräysjärjestelmiä aluksissa olevien harjakeräimien tilalle ja lisäksi
 - Tukeudutaan mahdollisesti XAMKin öljyntorjunta-altaaseen testaamisessa.
- Suunnitelmakaudella muodostetaan arvio uusien käyttövoimien ja polttoainemuotojen vaikutuksesta ympäristövahinkojentorjuntatyöhön.
 - Yhteinen hanke Itä-Suomen ja XAMKin välillä?
- Päällystölle järjestetään ympäristövahinkojen torjunnan koulutusta, haetaan paikkoja mm. Pelastusopiston ja Rajavartiolaitoksen koulutuksiin.
- Öljyntorjunta-aluksiin koulutetaan lisää kuljettajia ja koneenhoitajia.
- Yhteistyötä kuntien ympäristö- ja jälkitorjuntaviranomaisten kanssa ylläpidetään.
- Suunnitelmakaudella selvitetään Saimaan kanavan laajentamiseen liittyvät mahdolliset lisäriskit alueelle.
- Suunnitelmakaudella päivitetään tämän asiakirjan liitteet ajan tasalle, sekä laaditaan yhteistoimintamuistioita tai tarvittavia sopimuksia eri toimijoiden kanssa.
 - Päivitettäviä liitteitä ovat:
 - Liite 2 – Organisaation ulkopuoliset resurssit,
 - Liite 3 – Jätelaitosten kohdekortit ja jätteiden jatkokäsittely,
 - Liite 4 – Operatiiviset kohdesuunnitelmat,
 - Liite 5 – Kuntakortit,
 - Liite 6 – Etelä-Savon pelastuslaitoksen öljyntorjuntakalusto,
 - Liite 7 – Kaluston varastointi ja YVT-tarvikkeiden hankinta,
 - Liite 8 – Ohjeet pelastustoiminnan johtajalle ja
 - Liite 9 - Laskutuslomake

Liiteluettelo

- Liite 1 - Riskianalyysi
- Liite 2 - Organisaation ulkopuoliset resurssit
- Liite 3 – Jätelaitosten kohdekortit ja jätteiden jatkokäsittely
- Liite 4 – Operatiiviset kohdesuunnitelmat
- Liite 5 – Kuntakortit
- Liite 6 – Etelä-Savon pelastuslaitoksen öljyntorjuntakalusto
- Liite 7 – Kaluston varastointi ja torjuntatarvikkeiden hankinta
- Liite 8 – Ohjeet pelastustoiminnan johtajalle
- Liite 9 – Laskutuslomake

Liite 1 - Riskianalyysi

Liite 2 - Organisaation ulkopuoliset resurssit

Paikalliset yritykset, joilla on omaa varautumista ympäristövahinkoon

Kolmas sektori

Merenkulkualan yritykset Saimaalla

Kaivinkone- ja kuljetusurakoitsijat

Muut pelastuslaitokset

Liite 3 – Jätelaitosten kohdekortit ja jätteiden jatkokäsittely

Liite 4 – Operatiiviset kohdesuunnitelmat

Liite 5 – Kuntakortit

Liite 6 – Etelä-Savon pelastuslaitoksen öljyntorjuntakalusto

Liite 7 – Kaluston varastointi ja YVT-tarvikkeiden hankinta

Tarviketäydennykset ja ÖT-vastaavat vakinaisilla paloasemilla.

Liite 8 – Ohjeet pelastustoiminnan johtajalle

ohjeet pelastustoiminnan johtajalle, ilmoitukset, laskutus, pelastustoiminnan päättäminen, jätteen välivarastointi

Liite 8 – Laskutuslomake